

SIGARENZAKJES MET REBUSSEN EN ZOEKPLAATJES

(Een stukje vergeten historie)

door Leen van den Berg

Rebussen en zoekplaatjes waren al eeuwenlang een volksvermaak voor ze in het midden van de 19de eeuw op sigarenzakjes verschenen. Vooral aan het einde van die eeuw kwamen ze praktisch op elk zakje voor. Ook in het begin van de 20ste eeuw, weliswaar in mindere mate, stonden ze nog op de achterzijde van de sigarenzakjes totdat ze na de tweede wereldoorlog verdwenen waren.

De zakjes ademen een sfeer uit van een tijd, waarin de mensen zich nog niet zo opgejaagd gedroegen en urenlang bezig konden zijn met dit soort spelletjes. Het was ook de tijd waarin sigaren hoofdzakelijk los verkocht werden, omdat het huidhoudbudget niet toeliet om een doos of kist in te slaan. Het was de zogenoemde zondagse sigaar. Niet alleen tabakszaken maar ook: babiers, kruideniers, café's en hotels verkochten sigaren in deze zakjes, zoals de reclames aangeven. Als extra service aan de klant werden op de sigarenzakjes rebussen en zoekplaatjes gedrukt, welke natuurlijk prompt verzameld werden. Jammer is het dat vele zakjes verknipt werden en daarna in schriften zijn geplakt. Op deze wijze zijn veel reclames verloren gegaan die vaak echt de moeite waard waren en aangaven wat er nog meer behalve sigaren verkocht werd en door wie.

Gelukkig komen er toch ook veel complete zakjes boven water, ze vallen vaak van ellende uit elkaar, maar kunnen nog wel bewaard worden door er wat restauratie werkzaamheden aan te verrichten.

Naast de zakjes met rebussen en zoekplaatjes komen ook andere, vaak zeer interessante tevoorschijn, zoals de kroningszakjes van Koningin Wilhelmina uit 1898, zakjes met kruiswoordpuzzels en met merken en prijzen van de sigaren van weleer.

Stap voor stap krijg je, boven verwachting, toch nog een hele verzameling bij elkaar. Het zoeken moet ondertussen ook beginnen naar de technische details van deze materie, bijzonderheden over druktechnieken, drukkerijen en de litho's.

Mochten er leden zijn, die mij hier meer over kunnen vertellen dan houd ik mij aanbevolen.

Dr.J.M.Fuchs: Wie lacht daar. Nederlandse zoekplaatjes, raadsels, rebussen uit voorbije tijden. Amsterdam 1962

Dr. J.M.Fuchs en W.J.Simon: Raadsels, rebussen, puzzels uit alle tijden. Amsterdam 1970

Voorzijde van sigarenzakjes met rebus of zoekplaatje

Zoekplaatjes

WIE ZIET DE ANDERE?

WAAR IS DE DOMKOP?

WAAR IS ZIJN VROUW?

Wie kust mij?

Rebussen

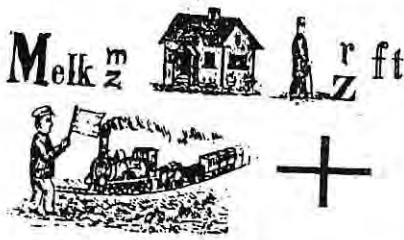
1

2

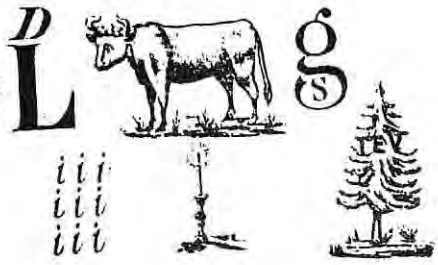
3

4

5

6

7

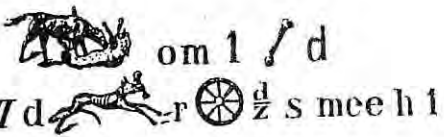
8

9

10

Oplossingen:

1. Julius Cesar at liever oesters dan mosselen. 2. Post en telegraafkantoor. 3. Elk huis heeft sein kruis. 4. Bezint eer gei begint. 5. De oplossing is licht te vinden. 6. Des nachts zijn alle katjes grauw. 7. Beter 1 vogel in de hand dan 10 in de lucht. 8. Ministerie. 9. Ik was mijn handen in onschuld. 10. Twee honden vechten om 1 been de derde loopt er ras mee heen.